

Давлат хусусий тадбиркорлик шериклигини ривожлантириш орқали туристик объектлардан фойдаланиш самарадорлигини ошириш

Собир Худойбердиевич Махмудов
maxmudovsobir48@mail.com
Дилшодбек Эгамбердиев
egamberdiyevdilshodbek9@gmail.com
СамДТУ

Аннотация: Мақолада Самарқанд вилоятини туристик салоҳиятини оширишда давлат хусусий тадбиркорлик шериклигини ривожлантириш, аҳолини иш билан таъминлашда катта имкониятлар яратилаётганли, меҳмонхона индустриясини ривожлантиришга йўналтирилган инвестицион ресурслар кўламини кенгайтириш каби бир қанча таклиф ва мулоҳазалар ўрин олган.

Калит сўзлар: тарихий-маданий туризм, туристик салоҳият, аҳолини иш билан таъминлаш, аҳоли даромадлари, меҳмонхона бизнеси

Increasing the efficiency of the use of tourist facilities through the development of public-private partnership

Sabir Khudoyberdievich Makhmudov
makhmudovsobir48@mail.com
Dilshodbek Egamberdiev
egamberdiyevdilshodbek9@gmail.com
SamDTU

Abstract: In the article, several proposals and comments were made, such as the development of public-private partnership in the tourism potential of the Camarqand region, the creation of great opportunities in providing employment to the population, and the expansion of the scope of investment resources aimed at the development of the hotel industry.

Keywords: historical-cultural tourism, tourism potential, population employment, population income, hotel business

Самарқанд вилоятига туристларни интенсив жалб этиш, туристлар оқимини кўпайтириш, туризмни худудий ялпи махсулотни шакллантиришнинг

асосий манбаига айлантириш вилоятда туризмни ривожлантириш бўйича бир қатор муҳим чора-тадбирларни амалга оширишни тақозо этади.

Демак, шунга мосравишда туризм инфратузилмасини кенгайтириш, туризмни ривожлантириш концепцияси доирасида амалга оширилган кенг қамровли чора-тадбирлар Самарқанд вилоятига ташриф буюрувчи хорижлик туристлар сонининг кескин кўпайишига олиб келади. Агар вилоятда 2020 йилда бошқа мамлакатлардан вилоятга саёҳатга келувчилар сони 720,0 минг кишини ташкил этиши прогноз қилинган бўлса, 2022 йилга бориб, уларнинг сони яна 480,0 минг кишига ёки 60,7 фоизга ошиб, 1200 минг кишини ташкил этиши прогноз қилинмоқда. Ташриф буюрувчиларнинг тунаш мудатлари узайиши, айниқса уларга хизмат кўрсатиш сифатининг ошиши ҳисобидан саёҳатга келган хорижлик туристларнинг сарф-харажатлари кўпаяди ва бунинг эвазига туризм экспорт миқдори шу йилларда туристлар сонига нисбатан тезроқ суръатлар билан ўсади (149,1 фоизга). Агар 2020 йилда Самарқандга ташриф буюрувчи ҳар бир турист ўртача 378,9 АҚШ доллари сарфлаши кутилган бўлса, 2022 йилда ушбу кўрсаткич 465,0 АҚШ долларига етиши кутилмоқда.

Самарқандга ташриф буюрувчи хорижлик ва маҳаллий туристларнинг тез суръатлар билан ўсиш суръатларига мос равишда уларни қабул қилиш ва жойлаштириш воситалари, яъни меҳмонхоналар ва меҳмон уйлариининг сони улардаги хоналар ва хоналардаги ўринлари сони ҳам тез суръатлар билан кўпайиб боради. Масалан, 2020-2022 йиллар давомида Самарқанддаги меҳмонхоналар сони 180 тадан 250 ёки 38,9 фоизга, улардаги ўринлари сони эса 5060 тадан 6150 тагача, яъни 21,5 фоизга ошиши прогноз қилинган. Шу давр мобайнида меҳмонлар уйи сони ҳам кескин кўпаяди. Туристларни қабул қилиш ва жойлаштириш билан шуғулланувчи туроператорлар сони ҳам тез кўпайиб, 2022 йилда 270 тага етиши башорат қилинган. Уларнинг ривожланиш суръати 38,5 фоизни ташкил этиши лозим. Самарқанд вилояти шаҳар ва туманларида туризм соҳасини ривожлантириш мақсадида асосий эътибор меҳмонхоналар сонини кўпайтириш, уларни қувватини ошириш, янги меҳмонхоналарни қуриб ишга тушириш, уларни замон талабларига мос тарзда жиҳозлаш, инновацион технологияларни ривожлантиришга қаратилади.

Самарқанд вилоятида ҳозирги кунда туризм соҳасида вужудга келган вазиятда меҳмонхона бизнесини жадал ривожлантиришга йўналтирилган сиёсатни тўғри ва оқилона сиёсат деб ҳисоблаймиз. Чунки биринчидан, меҳмонхона хизматлари туризм хизматлари таркибида асосий аҳамиятга эга бўлиб, улар туристларда саёҳат тўғрисида ижобий таассурот қолдиришда катта рол ўйнайди. Иккинчидан, муҳим тадбирлар (Наврўз байрами, фестиваль) чоғида, мавсумнинг қизғин паллаларида меҳмонхонага эркин жойлашиш муаммоси юзага келади. Учинчидан, жойлар танқислиги рақобат муҳитига

салбий таъсир кўрсатади ва бунинг натижасида Самарқандда умуман Ўзбекистонда меҳмонхона хизматларининг нархи жуда баланд. Кўпинча туристлар ҳақли равишда бошқа давлатлардаги, масалан, Прага, Амстердам, Римдагига солиштирганда анча баландлигини таъкидлашади. Ваҳоланки, меҳмонхоналарнинг фақат айримларида хизмат сифати даражаси бугунги кун талабларига жавоб беради. Меҳмонхона тўғрисидаги намунавий низом қоидаларига мувофиқ меҳмонхона хизматларининг ҳажми ва сифатига доир талаблар назарда тутилмаган ҳолларда хизматни бажарувчи яъни меҳмонхона хизматларини тақдим этувчи тадбиркорлик субъекти ва ташриф буюрувчи меҳмон, яъни буюртмачининг ўзаро келишувига биноан белгиланади. Демак, меҳмонхона хизматининг нархи бажарувчи томон ташаббуси билан мустақил белгиланади. Бундай вазиятда меҳмонхона нархларини назорат қилиш ва юқори бўлиб кетишига йўл қўймасликнинг яккаю-ягона воситаси рақобатни кучайтиришдир. Лекин, меҳмонхона индустриясини жадал ривожлантириш сиёсатининг ўзи Самарқандда туризмни ҳудуд иқтисодиётининг етакчи тармоғига айлантириш муаммосини фақат қисман ҳал қилади. Тадқиқот натижаларидан келиб чиққан ҳолда Самарқандда меҳмонхона индустриясини ривожлантиришга йўналтирилган инвестицион ресурслар кўламини кенгайтириш сиёсатининг тўғрилигини эътироф этган ҳолда, келажакда меҳмонхоналар фаолиятида мавжуд айрим муаммоларни ҳал қилиш ва меҳмонхона хизматлари сифатини оширишга оид ўзимизнинг таклифларимизни бермоқчимиз. Бу борада бизнинг таклифларимиз куйидагилардан иборат:

- меҳмонхона бизнесининг иқтисодий асослари ва бошқарув тизимида, меҳмонхона хизматларининг нозик сир-асрорларини тадқиқ этишга бағишланган илмий ишлар кўламини кескин кўпайтириш, университет даражасида меҳмонхона хизматлари ва менежментини ўқитиш тизимини такомиллаштириш;

- меҳмонхона хизматларини диверсификациялаш, уларнинг турларини кўпайтириш ва сифатини тубдан яхшилаш соҳа ходимларида меҳмонлар маданий муомалада бўлиш санъатини ривожлантириш;

- меҳмонхона сайтларини узлуксиз модернизация қилиш ва оптималлаштириш, юқори технологияли инновацион сайтларни ишлаб чиқиш, ўринларни онлайн бронлаштириш режимини йўлга қўйиш;

- меҳмонхоналарни туризм иқтисодиётининг муҳим таркибий қисми сифатида турмахсулотларни сотишдаги ролини ошириш, уларда ташриф буюрганлар учун нафақат турар жой ва овқатланиш хизматларидан ташқари меҳмонлар учун транспорт, алоқа, кўнгил очар экскурсия хизматлари, тиббиёт,

спорт, гўзаллик салонлари, санъат каби кенг қамровли ҳар хил хизматларни жадал ривожлантириш;

- меҳмонхоналар тармоғини тарихий ва бадиий қийматга эга бинолар, меъморий ёдгорликлар, саройларни қайта тиклаш, меҳмонхонага айлантириш мумкин бўлган тарихий объектларни жалб этиш орқали кенгайтириш. Чунки сайёҳларга тарихий биноларда яшаб кўриш имкониятини туғдириш орқали уларда қўшимча завқланиш ва рағбатланиш имкониятини яратади.

Самарқанд вилояти тарихий-маданий салоҳиятини рўёбга чиқариш тарихий обидалар, санъат асарлари, қўлёзма ва музей коллекцияларини, мусиқа, рақс ва тил каби анъанавий ифода усулларини сақлаб қолиш ишларига катта маблағни жалб этишни тақозо этади. Айниқса, қадимги ёдгорликларни асраб-авайлаш, уларни келажак авлодлар учун сақлаб қолиш тарихий иншоотларда бузилаётган фрагментларни қисман сақлаб қолиш усули билан кейинги пайтларда етказилиши мумкин бўлган зарарларнинг олдини олиш ҳамда муҳофаза қилиш молиявий жиҳатдан жуда катта сарф-харажатлар эвазига амалга оширилиши мумкин.

Бизнингча, Самарқанд вилояти тарихий-маданий туристик салоҳиятини сақлаб қолиш ва уни янада юксалтиришнинг муҳим йўналиши сифатида давлат-хусусий шериклиги тамойилларини қўллаш асосида катта миқдордаги ишлар амалга оширилиши лозим. Бу йўналишдаги асосий ишлар биринчидан тарихий ёдгорлик объектларини тиклаш консервациялаш ҳамда уларни муҳофаза қилишга, икинчидан эса объект худуди ва теварак атрофини ободонлаштириш, дилкаш ва жозибали қилишга қаратилган бўлмоғи лозим.

Кенг маънода ушбу шерикликни давлат ва хусусий секторнинг манфаатларини мувофиқлаштиришнинг ва ўзаро боғлиқ ҳолда ҳаракат қилишни таъминлашнинг ҳуқуқий механизм сифатида талқин қилиш мумкин. У ижтимоий тараққиёт нуқтаи назаридан муҳим бўлган вазифаларни бажаришда давлат органлари ҳамда бизнес ўртасида ўзаро ҳамкорлик ўрнатиш асосида уларнинг имкониятларини бирлаштиришнинг самарали воситаси ҳисобланади.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида»ги ПФ-4947-сонли Фармони.

2. Мирзиёев Ш.М. Ўзбекистон Республикаси туризм салоҳиятини ривожлантириш учун қулай шароитлар яратиш бўйича қўшимча ташкилий чора тадбирлар тўғрисида Фармони. Халқ сўзи. 2018 йил 6 феврал.

3. Давлат хусусий шериклиги нима? <https://zamin.uz>

4. Махмудова А. Н. и др. Медицина Узбекистана-достижения и перспективы развития сферы //Достижения науки и образования. – 2020. – №. 3 (57). 5.Махмудова А. Н. IX-XII асрларда мовароуннахрда илм-фан, маданият ривож тарихидан //Yangi O'zbekistonda milliy taraqqiyot va innovasiyalar. – 2022. – С. 272-275.

6. Махмудова А. Н. и др. Роль молодого поколения в формировании современного гражданского общества //Достижения науки и образования. – 2020. – №. 3 (57).

7. Махмудова А. Н. ПРАВОВАЯ СОЦИАЛИЗАЦИЯ МОЛОДОГО ПОКОЛЕНИЯ В ПРАВОВОМ ГОСУДАРСТВЕ //дистанционные возможности и достижения науки. – 2020. – С. 97.

8. Махмудова А. Н. Шах ҳуқуқий ижтимоийлашувида ижтимоий назорат тушунчаси ва тизими //международный журнал Консенсус. – 2020. – Т. 1. – №. 1.

9. Nugmanovna M. A. et al. EDUCATION OF TOLERANCE IN YOUNGER GENERATION //Conferencea. – 2022. – С. 52-55.

10. Nugmanovna M. A., Kamariddinova K. A. Modern biotechnical problems of medicine and their solutions //Archive of Conferences. – 2021. – Т. 13. – №. 1. – С. 169-173.

11. Nugmanovna M. A. et al. EDUCATION OF TOLERANCE IN YOUNGER GENERATION //Conferencea. – 2022. – С. 52-55.

12. Nugmanovna M. A. The place and significance of social and legal control in the legal socialization of the individual in civil society //Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities. – 2022. – Т. 12. – №. 2. – С. 21-33.

13. MUKHAMEDZHANOVNA M. Z., AKMALOVNA U. N., NUGMANOVNA M. A. The Uzbek Model of Bioethics: History and Modernity //MALIM: JURNAL PENGAJIAN UMUM ASIA TENGGARA (SEA Journal of General Studies). – 2020. – Т. 21.

14. Nugmanovna M. A. et al. LEGAL PROTECTION OF DOCTORS IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN //Conferencea. – 2022. – С. 56-61.

15. Nugmanovna M. A. Action strategy-the basis of a new stage of national development of Uzbekistan //ACADEMICIA: AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL. – 2021. – Т. 11. – №. 1. – С. 774-785.

16. Nugmanovna M. A. Legal socialization and individual deviant rights: relationships //falsafa va hayot xalqaro jurnal. – С. 4

17. Nugmanovna M. A., Akbaraliyeva U. G. FAMILY IS THE BASIS OF SOCIETY AND STATE //Archive of Conferences. – 2021. – Т. 22. – №. 1. – С. 28-31.

18. Mahmudova A. Ensuring the competitiveness of the scientific approaches of eco-tourism. A case of Uzbekistan //American Journal of Economics and Business Management. – 2018. – Т. 1. – №. 4. – С. 1-8.

19. Махмудова А. Н. Шахс ҳуқуқий ижтимоийлашувида ижтимоий назорат тушунчаси ва тизими //международный журнал Консенсус. – 2020. – Т. 1. – №. 1.

20. Usmonova L. IMAGE PHILOSOPHY OF CENTRAL ASIAN MINIATURE ART //Theoretical & Applied Science. – 2020. – №. 3. – С. 222-226.

21. Rakhmatullaevna U. L. THE MANIFESTATION OF THE EASTERN ROMANTIC SPIRIT IN MINIATURE ART //European science review. – 2021. – №. 5-6. – С. 65-68.

22. Усмонова Л. САМАРҚАНД МИНИАТЮРА САНЪАТИ МАКТАБИНИНГ ЭСТЕТИК ВА РОМАНТИК ХУСУСИЯТЛАРИ //Academic research in educational sciences. – 2020. – №. 3. – С. 708-717.

23. Rakhmatullaevna U. L. AESTHETIC ROLE OF FOLK TRADITIONS IN THE DEVELOPMENT OF MINIATURE PAINTING OF THE EAST //Archive of Conferences. – 2020. – Т. 8. – №. 1. – С. 34-35.

24. Махмудов С. Х. ТУРИСТИК ОБЪЕКТЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШДА ДАВЛАТ ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИК ШЕРИКЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ //Интернаука. – 2020. – №. 42-2. – С. 68-69.

25. Махмудов С. Х. и др. ТАРИХИЙ-МАДАНИЙ ТУРИСТИК САЛОҲИЯТИДАН ФОЙДАЛАНИШ САМАРАДОРЛИГИНИ БАҲОЛАШ УСУЛЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ //Интернаука. – 2020. – №. 25-2. – С. 31-32.

26. Makhmudov S. K. UNCONVENTIONAL ASSESSMENT METHODS TO EVALUATE THE POTENTIAL OF HISTORICAL-CULTURAL TOURIST SITES //GWALIOR MANAGEMENT ACADEMY. Jan-March. 21 Vol 11 No.01– С. 62.